

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-04-10

Vår referens

Alexander Blümke
Utvecklingssamordnare
alexander.blumke@malmo.se

Remiss angående Remiss Utbildningsdepartementet - Skärpta krav i SFI

ASN-2024-4835

Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har 24-03-06 fått möjlighet att yttra sig till kommunstyrelsen kring utkast till lagrådsremiss *Skärpta krav i sfi*.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen i avsnitt 6.4 och avsnitt 8.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att utkastets olika förslag kan innebära positiva effekter i form av att fler kvinnor och män läser sfi, att fler fullföljer sfi och till högre genomströmning.

Samtidigt riskerar förslaget till tidsbegränsning av sfi i avsnitt 6.4. att utesluta en stor grupp Malmöbor från fortsatt svenskundervisning trots att de inte har tillräckliga svenskkunskaper.

I utkastet till lagrådsremiss saknar förvaltningen förslag till förstärkningar av sfi, som skulle kunna möjliggöra att fler elever med kort utbildning klarar utbildningen inom föreskriven tid.

Många som nekas fortsatt sfi kommer att vara hänvisade till att ansöka om ekonomiskt bistånd för sig och sina familjer.

Förvaltningen bedömer att det kan innebära konsekvenser i form av ökade kostnader för långvarigt försörjningsstöd och stora utmaningar i att erbjuda adekvata insatser i planeringen mot egen försörjning.

Förvaltningen instämmer inte med förslaget om tidsbegränsning av sfi i avsnitt 6.4 och förslaget om ikraftträdande den 1 januari 2025 i kapitel 8.

Förvaltningen saknar en konsekvensbeskrivning av vad tidsbegränsningen av sfi innebär för gruppen elever som inte kommer att klara kursen inom stipulerad tid och bedömer att det därtill behöver göras en analys av hur samhällets stöd till denna grupp ska se ut.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende Remiss angående Remiss Utbildningsdepartementet - Skärpta krav i SFI enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse - Remiss angående remiss Utbildningsdepartementet - Skärpta krav i sfi
- Yttrande - Remiss angående remiss Utbildningsdepartementet - Skärpta krav i sfi

Beslutsplanering

ASN beredning 2024-04-02

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2024-04-11

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2024-04-24

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen.

Ärendet

Ärendets initiering

Arbetsmarknads- och socialnämnden har 24-03-06 fått möjlighet att yttra sig till kommunstyrelsen kring utkast till lagrådsremiss Skärpta krav i sfi.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen i avsnitt 6.4 och avsnitt 8.

Innehållet i utkast till lagrådsremiss

Utkastet till lagrådsremiss innehåller ett antal förslag till ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) stärks.

Förslagen bedöms bland annat leda till färre avbrott, att fler fullföljer SFI och till högre genomströmning i utbildningen. Detta bedöms leda till lägre kostnader för försörjningsstöd för kommunerna.

Rätten att delta i SFI är idag obegränsad i tid. Förslaget i avsnitt 6.4 innebär att rätten till kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) ska gälla i tre år med möjlighet till förlängning, om det finns särskilda skäl, med högst sex månader i taget. Den totala tiden för förlängning ska dock inte få överstiga tre år.

Bedömning och beslut om förlängning görs av huvudmannen för utbildningen. Exempel på särskilda skäl som tas upp i utkastet till lagrådsremiss är att individen har varit sjuk, föräldraledig eller under en period haft arbete eller andra aktiviteter som huvudmannen bedömer motiverar en längre tid i sfi.

Förslaget i avsnitt 8 innebär att ändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 januari 2025. För den som har tagits emot till sfi före ikraftträdandet ska rätten att delta i utbildningen gälla till och med den 31 december 2027 med samma möjligheter till förlängning som för den som har tagits emot till sfi för första gången efter ikraftträdandet.

Förvaltningens utredning

Förvaltningens beredning av ärendet har skett i samråd med utredare vid gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen som är ansvarig förvaltning för arbetet med sfi.

En person som är bosatt i Sverige har rätt att delta i sfi från och med andra kalenderhalvåret det år personen fyller 16 år. För närvarande studerar cirka 4 550 elever sfi i Malmö – 1 700 elever på folkhögskolor och 2 850 inom Komvux Malmö.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ställer sig positiv till förslagen i utkastet till lagrådsremiss. När det gäller förslaget i avsnitt 6.4 att tidsbegränsa sfi till tre år, ser förvaltningen att tidsbegränsningen kan utgöra en drivkraft som gör att den individuella studieplanen och inlärningen blir mer målinriktad för både elev och lärare.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ser att förslagen som helhet kommer att innebära mer individuell uppföljning och coachning, vilket bedöms vara positivt, men också att förslaget om tidsbegränsning kommer att innebära en ökning av bedömningar och beslut kring förlängningar. Sammantaget bedöms förslagen medföra utökad dokumentation och administration för förvaltningen.

Sfi bedrivs på tre olika studievägar där studieväg 1 vänder sig till den som inte kan läsa och skriva på sitt modersmål eller har kort utbildning, medan studieväg 3 vänder sig till den som är mer van att studera. I Malmö studerar cirka 1100 elever sfi på studieväg 1.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen uppskattar att cirka 80 procent av eleverna på studieväg 1 riskerar att inte klara av att fullfölja utbildningen inom tre år.

Med förslaget till nya regler skulle vissa av dem sannolikt förlängas ett halvår i taget med särskilda skäl, men den största delen bedöms komma att stå utan sfi-undervisning tre år efter att de påbörjade sfi för första gången.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens överväganden

Ökade drivkrafter

Gällande förslaget i avsnitt 6.4 om att införa en tidsbegränsning av sfi bedömer arbetsmarknads- och socialförvaltningen att tidsbegränsningen i många fall kan utgöra en drivkraft som gör att den individuella studieplanen och inläringen blir mer målinriktad för både elev och lärare.

Malmöbor exkluderas från sfi

Förvaltningen ser att reglerna kring tidsbegränsning kommer att innebära att elever som inte har lärt sig svenska efter tre år, eller efter förlängning i upp till ytterligare tre år, kommer att stå utan möjlighet till fortsatt svenskundervisning.

För dessa personer är det ofta svårt att hitta alternativa planeringar och de riskerar att få svårt att integreras i samhället och klara sin försörjning. Detta bedömer förvaltningen också kan innebära negativa konsekvenser för deras barn.

Ansökan av förslag om förstärkningar av sfi

I förslaget till lagrådsremiss saknar arbetsmarknads- och socialförvaltningen förslag till förstärkningar av sfi, som skulle kunna möjliggöra att fler elever med kort utbildningsbakgrund klarar utbildningen inom föreskriven tid.

Sådana förslag till förstärkningar bedömer förvaltningen är nödvändiga för att nå önskade resultat.

Konsekvenser av regelverk för tidsbegränsning och förlängning

Tidsgränsen för sfi är satt till tre år från den tidpunkt då personen för första gången togs emot till utbildningen och inte utifrån tid i utbildning. Detta riskerar att drabba elever som haft avbrott på grund av exempelvis sjukskrivning, arbete eller föräldraledighet.

Förvaltningen ser att särskilt kvinnor riskerar att missgynnas då de oftare är föräldralediga än män.

Möjligheten till förlängning sex månader i taget vid särskilda skäl finns i upp till ytterligare tre år, men här blir huvudmannens bedömning och beslut helt avgörande för den enskildes rätt till fortsatta studier.

Förvaltningen bedömer att elever som har haft avbrott under de första tre åren ändå riskerar att nekas förlängning av huvudmannen om denne bedömer att eleven inte gör tillräckliga framsteg i utbildningen. Det finns här en risk för bristande likvärdighet när olika huvudmän ska göra bedömningar och fatta dessa beslut.

Långvarigt försörjningsstöd / Utmaningar gällande insatser mot egen försörjning

Många av de Malmöbor som nekas fortsatt sfi kommer att vara hänvisade till att ansöka om ekonomiskt bistånd för sig och sina familjer.

Förvaltningen bedömer att det kan innebära konsekvenser i form av ökade kostnader för långvarigt försörjningsstöd och stora utmaningar i att erbjuda adekvata insatser i planeringen mot egen försörjning, särskilt då möjligheten att kombinera exempelvis arbetsmarknadsinsatser med sfi kommer att vara stängd för Malmöbor som har förbrukat sin rätt till sfi.

Behov av översyn av lagstiftning

I 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) anges att den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande, i vilket ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att förslaget om tidsbegränsning av sfi kräver att lagstiftaren ser över skrivningarna 4 kap. 1 § SoL i förhållande till att alla inte längre kommer ha rätt att delta i sfi.

Svårigheter att göra bedömningar utifrån andra pågående utredningar

Förvaltningen vill lyfta svårigheterna med att göra bedömningar kring förslaget om tidsbegränsning av sfi utan att ha en klar bild av vilka förslag andra pågående utredningar kommer att landa i.

Ett exempel är utredningen om en ny modell för kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för nyanlända och icke-medborgare, där en kommitté bland annat ska ta ställning till om godkänt deltagande i kurser i svenska språket och samhällsorientering ska kunna utgöra villkor för kvalificering till de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna. 1

¹ [dir--2023-149-en-ny-modell-for-kvalificering-till-socialforsakring-och-ekonomiskt-bistand-for-nyanlanda-och-icke-medborgare.pdf \(regeringen.se\)](#), sid 7

Förvaltningens bedömning

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer inte med förslaget om tidsbegränsning av sfi i avsnitt 6.4. och förslaget om ikraftträdande den 1 januari 2025 i kapitel 8.

Förvaltningen saknar en konsekvensbeskrivning av vad tidsbegränsningen av sfi innebär för gruppen elever som inte kommer att klara kursen inom tre kalenderår eller efter förlängningar i upp till ytterligare tre år och bedömer att det därtill behöver göras en analys av hur samhällets stöd till denna grupp ska se ut.

Ansvarig

Avdelningschef Truls Hallin